

Hogyan mondhatók el az emlékeink?

Beszélgetés Méhes Károllyal

Különböző alkotói pályakezdésekre van példa a magyar és a világirodalomban: az ritkán fordul elő, hogy valaki prózaíróként indul, és aztán költővé válik, de az nagyon gyakori, hogy a pályáját versekkel kezdő alkotó néhány kötet után áttér a prózára, és aztán már meg is marad prózaírónak. Az is ritkább, hogy a prózaíróként eredményessé váló alkotó kitarthat a költészet mellett, sőt, esetleg a harmadik műnemben, a drámában is jelentőset alkot. Méhes Károly költőként indult a nyolcvanas évek végén, két verseskötet (*Szombat délután*, 1991; *Csend utca*, 1993) után viszont már sorra jelentek meg a novelláskötetei (*Meddig él egy fénykép?*, 1994, *Tündérek cselekedetei*, 1998; *Otthonos temető*, 2000 stb.), majd 2002-ben a *Lassan minden titok* című regénye, így talán ismertebb is már prózaíróként, miközben nem maradt hűtlen a vershez sem (*A másik táj*, 2000). Már 1996-ban is egy verset és kisprózákat tartalmazó kötete jelent meg (*Csontválogatók kézikönyvecskéje*), írt gyermekverseket is (*A gyufalábú kutya és más versek*, 2000), de nemrég az Édes Anyanyelvünk pályázaton is verseskötetnyi anyagát díjazták. Kevesen tudják róla, hogy szakújságíróként (részben fotóstársakkal) tizenöt könyvet jelentetett meg a Forma 1 világáról.

– *Milyen a viszonyod, a két alapvető műnemhez, a lírához és a prózához, hogyan látod eddigi pályád alakulását, és hogyan élted, éled meg belülről, egyelőre csak a két műnem összefüggéseire koncentrálna?*

– Amikor elkezdtem irodalommal foglalkozni, akkor igyekeztem kipróbálni mindazt, amit az irodalomórán tanultam. Azt szoktam mondani, olyan ez, mint az egyedfejlődés: ír az ember szerelmes verseket, hazafias verseket, Petőfi-stílusú verset, Ady-stílusú, József Attilát, Pilinszkyt, szóval keresgéli a helyét. Aztán amikor ezeket mind végigjártasozta, avagy tanulta, akkor talán végre elkezdí megkeresni a saját hangját. Kezdetben egy kicsit póz is volt, persze, számomra is a versírás, jó érzés, hogy én most költő vagyok, és nem csak az iskolai, otthoni kötelező írásgyakorlatokat végzem. Ugyanakkor már elég korán, amikor az első verseimet meg-megmutattam az ismerőseimnek, majd a szerkesztőknek, egyre mondogatták, hogy milyen sok

az epikus elem ezekben a versekben, kérdezték: miért nem próbálsz meg prózát írni, novellát? Ez nekem éppen kapóra jött, mert akkor, húszéves koromban kezdtem egyetemre járni Pécsre, ahová meghívták előadónak Bereményi Gézá, hogy tartson egy ún. írói mesterség kurzust. Én is jártam az óráira, ami még inkább megerősített abban, hogy prózát írni egyszerűen jó. Bereményi adott kisebb feladatokat, megadott témákat kellett íróilag kidolgozni. Ekkor jött a meglepetés, mert ő azt találta mondani, hogy ezek olyan szép kis lírai darabok, miért nem maradok én meg a versnél, talán nem kellene erőltetni a prózát. Szóval, ellentétes irányú ösztönzések értek, ezért megpróbáltam magamban elválasztani egymástól a kettőt. Sőt, abba is hagytam a prózaírást évekre, s csak '92-től kezdtem újra kisprózákat írni, de akkor jelentek meg az első versesköteteim. Azal hitegettem magam évekig, hogy most már szét tudom választani, hogy mi az, ami versbe „való”, s mi

az, ami prózába. Az utóbbi tíz évben pedig azt vettem észre, amit mondasz, hogy a vers soha nem tűnt el az életemből, jóllehet néha már riasztónak éreztem, hogy milyen régóta nem írtam verset. Holott Csorba Győző, akihez elég sokat jártam az 1980-as, 1990-es évek fordulóján, amikor még egészségesebb volt, azt tanácsolta, hogy minden nap kell verset írni, mert milyen költő is az, aki nem ír minden nap, az nem is költő. Egy időben követtem ezt a tanácsot, de aztán, amikor egyre több prózát írtam, akkor már háttérbe szorult a vers. Érdekes módon, amikor viszont kevésbé koncentrálok a prózára, vagy egy kis szünetet tartok, mintegy gejzirként újra és újra feltámad a versíró kedvem, aminek mindig örülök. Egyszóval most már nincs bennem az a rigorozitás a Csorba Győző-i intelmhez, nem esem kétségbe, ha látom, hogy mindjárt eltelik a nap és még nem írtam verset.

– *S ennek ellenére költőnek is tartod magad, meg prózaírónak is, meg újságírónak is?*

– Ha muszáj így kategorizálni, akkor igen, vagyok mindegyik, amikor éppen azt csinálom. De amikor éppen autót vezetek, akkor sofőr vagyok, a boltban meg vásárló. Így amikor éppen verset írok abban a tizenhárom és fél percben, akkor nyilván költő

vagyok. Jó, tudatában van az ember, hogy egy-egy versben benne lehet az „egész élete”, tehát voltaképp minden pillanatban költő, mert ír, mert figyel, bekebelezi a világot, raktározza és így tovább. De költeni csak akkor költ, amikor költ.

– *Tehát nincs hagyományos költő-tudatod? Ez a kérdés csak azért jut most eszembe, mert van két elbeszélésed is, ami némiképp tematizálni látszik az író és költő sorsot, szerepet: a legutóbbi kötetedből (A kis halottlító, 2004) az Áradó költészet című írásra, az előzőből (Weingruber vendége, 2003) a Magyar író címűre gondolok.*

– Tudat vagy nem tudat: egy idő után, iksz számú megjelent vers, ipszilon számú könyv után csak elhiszed magadról, hogy költő vagy, író vagy. Jönnek úgy levelek: Méhes Károly, költő. Vagy író. Tehát ez

tény, tényszerű dolog. Ha tetszik, már-már állapot. De olyan értelemben tényleg nem volt soha „tudatom”, hogy nekem ezt a saját igény-, öröm- vagy éppen bánatszintemen túl valami vagy valaki másért kellene csinálnom.

Az említett prózai darabok pedig inkább kuncogások, jóllehet, tiszteletlenek kissé, éppenséggel azokon, vagy olyan helyzeteken, ahol az irodalom, az írás nagy ki akar szakadni abból, ami a közege. Ez persze faramuci, mert épp az benne a szép, hogy a világon minden lehet a közege, mindenről szólhat, tehát másrésztől nehéz is kiemelni bárhonnán és szeparálni. De mégis, az irodalmi élet, mint olyan, azért egy létező világ, a maga ilyen-olyan-amolyan szabályaival, esélyeivel, féltékenységeivel, harcaival. Ami egy idő után ha nem is ki-, de megismerhető valamelyest, és ugyanúgy

lehet „téma”, még ha belterjesnek tűnik is, mint egy szerelmi viszony vagy egy disznóölés elbeszélése.

– *Visszatérve a pályakezdesedre, kezdettől megfigyelhető a verseidben (később a prózákban is, ha ott nem is olyan nyilvánvalóan) egy nagyon érdekes, kettős vonatkoztatási lehetőség: tárgyiasság, hétköznapi környezet, események, sőt biografikus, önéletrajzi vonatkozásrend-*

Gyermekei, Dóra, Katalin és Kristóf

szert egyrészt (az első kötetek címei is erre utalnak, a Csend utcában él-tél jó ideig, a szombat délután pedig a pannonhalmi bencés gimnázium különleges alkalmaira utal) és metafizikai telítettség, transzcendens vonatkozások, ontológiai kérdésfeltevések másrészt. Miből táplálkozik ez a kettősség, amit azért emelek ki, mert első köteteknél ritka, hogy mindjárt az alapkérdések is megfogalmazódnak. Van-e ebben szerepe például a te bencés gimnáziumi éveidnek, tanulmányaidnak?

– Pécsen születtem, de nyolcéves koromban elköltöztünk Győrbe, ahol nem szerettem lakni. Aztán kerültem Pannónhalmára, majd vissza Pécsre az egyetemre, s azóta is ott lakom. A kérdéssre azért nehéz válaszolnom, mert magam sem mindig igazodom ki ezzel kapcsolatban. Ami engem mindig is izgatott, nem a világot

megérteni, mert az amúgy is eléggé lehetetlen, hanem legalább annyira jutni, hogy tudjam kielemezni, ami velem történik. Van egy olyan sejtésem saját magammal kapcsolatban, hogy amikor benne vagyok egy szituációban, a hétköznapi történetekben, az, amit akkor felfogok, az csak úgy elraktározódik, megvan, mint egy könyvtárban. Attól fogva mindig előhívhatók, újra lehet értelmezni, csiszolni, tisztogatni őket, mint afféle talált tárgyakat. Mert a saját életünk pillanatai is ilyen félig-meddig talált tárgyak, amelyeket folyamatosan elő lehet venni, és pucolgatni. Sokszor vissza-visszatérnek ezért írásaimban ugyanazok a motívumok, történetek is akár, mert úgy érzem, hogy rejlik még bennük olyasmis, amit nem sikerült még eléggé kibontani. Ottlik Géza *Budá-*

jának az elején van egy mondat, ami nekem nagyon megtetszett, s amivel igazolva látom magam is, hogy jó úton járok. Azt írja Ottlik, hogy ha a világ összes írója egész életében mást sem próbálna, mint szóban elmondani, hogyan nézett ki az a szombathegyi országút, amelyen ők a félszázad dal masíroztak, akkor sem tudnák úgy megírni, ahogyan az az ő lelkében, emlékezetében él. Nyilván van ebben egy kis költői túlzás, de ugyanakkor igaz is. Minden pillanatunkhoz vissza tudunk térni úgy, hogy talá-lunk benne valami újat, érvényeset abban a másik pillanatunkban is, amelyekben épp felidézünk.

– *Ne haragudj, de ezzel nem igazán válaszoltál a művészetekben rejülő kettősségre (annak esetleges életrajzi motivációira) vonatkozó kérdésekre. Vagy te nem is érzékelled ezt a kettősséget?*

– Nehéz erre bármi okosat is mondani, hiszen maguk a művek is ilyen kérdések körül keringenek, sokszor tán csak vergődnek. Módszeresen, stúdiumszerűen – bencés gimnázium és esztétika szak ide vagy oda – én ilyesmivel sose foglalkoztam. Megérintett sok dolog, idea, aztán gyúrtam az anyagtalán anyagot is, mint aki csak a levegőben markolászik. De hát épp ez a szép benne, ez a tökéletes „között”, a kapaszkodás a földbe, a nyújtózkodás az égbe, hogy ilyen nagyot mondjak, és hogy akkor abból mi tud lenni. Sőt, egyenesen: mi *bír* lenni. Ami nem túl szép kifejezés, de még illőbb.

– *A verseidre egyébként máig is jellemző az előbb említett visszavisszatérés a gyermekkori, ifjúkori élményekhez? Én inkább csak az első köteteidben érzékelem ezt meghatározónak?*

– Téma szerint és versekben valószínűleg igazad van, akkor, 24–25 évesen megírtam azt, ami nagyon intenzíven foglalkoztatott a múltamból, mert úgy éreztem, hogy lezárult egy korszak (a gyerekkor) véglegesen az életemben, s azt valahogy el kellett rendezgetni. De egészen biztos, hogy prózai művekben, amikor nem én vagyok a szereplő, akkor is, mindmáig fölremlenek saját élményanyagok a múltból.

– *Az egyik korai versedben, az Igen, legalább címűben van egy fontos sor, ami szerintem egész művészeted kulcsa lehet, összegezi azt is, amiről eddig beszéltünk, de a továbblépéshez is jó kiindulópont. Azt írod: „minden-minden / csak azért történik, / hogy emlékezni lehessen legalább.” A múlt szavakkal történő rekonstruálására, az emlékek felidézésére talán mégis inkább a próza az alkalmasabb művészi forma. Nem lehetséges az, hogy a te váltásodban, vagy legalábbis a próza előtérbe kerülésében a pályádon, ennek volt meghatározó szerepe?*

– De, ez valóban így van, ráadásul én szeretek történeteket elmondani, szokták is írni, hogy az, amit én írok, az olyan hagyományosabb típusú próza, van eleje, vége, föl lehet ismereni, hogy nagyjából miről is van szó. Nyilván lehetne ezt elbeszélő költeményben vagy eposzban is elmondani, de egy idő után engem valóban az kezdett nagyon foglalkoztatni, hogyan mondhatók el az emlékeim „rendes mondatokban”. Ez egyfajta játék is számomra, az irodalom különböző formáinak kipróbálása egyfajta szórakozás is, és nem is akarok erről lemondani. Nem is igazán munka ez, olyan értelemben, ahogy az ember a munkáját végzi, nincs bennem semmi küldetés, vátesz szerep, hanem egyszerűen csak próbálok elmondani azokat a dolgokat, amik engem foglalkoztatnak. S ha ez másoknak is tetszik, mások is érvényesnek találják, akkor az külön öröm.

– *Akkor beszéljünk egy kicsit az elmondás módjáról! Részben utaltál már erre, de az első, prózákat is tartalmazó köteted, A csontválogatók kézi könyvecskéje kapcsán az egyik kritikus még azt írta, hogy a cselekményt háttérbe szorítja a történetmondás, a narrátor felidéző, rekonstruáló tevékenysége, későbbi köteteidben viszont már egyre inkább a történet maga került előtérbe. Mennyire volt tudatos részedről, hogy később már nem a nyolcvanas-kilencvenes években divatos önreflexió, a prózacsinálást, a felidéző tevékenységet magát tematizáló posztmodern írói eljárásokat alkalmaztad elbeszéléseidben, hogy a cselekményt, a történetet állítottad előtérbe?*

– Most, hogy rákérdezel, úgy látom, hogy egyáltalán nem tudatos döntés volt ez részemről. Inkább elkaptam, elsodort magával a történetmondásban rejlő lehetőség. Miközben azt olvastam mindenütt, meg a művekből is gyakran azt láttam, hogy nem lehet többé történetet mondani, nincs novel-

la, meg minek is, aközben én meg úgy éreztem, hogy tele vagyunk történetekkel, abból épül föl az életünk, s ezt mindenképpen el lehet mesélni ma is. Persze, kezdetben, amikor igyekszik az ember tájékozódni, hogy mi is van a kortárs irodalomban, akkor nagyon hat rá az, amit lát, tapasztal, kicsit talán meg is próbál igazodni hozzá. Meg akarja mutatni, hogy neki is megy az: ha te így reflektálsz, akkor én hússzor úgy tudok reflektálni, és úgy kiírtom a történetet, mint annak a rendje. De amikor már saját magam számára is komolyabbra fordult a dolog, rájöttem, hogy valamit azért mégis csak szeretnék elmesélni, s akkor csak vissza kellett térnem a hagyományosabb történetmondás eszközeihez. Földidézhetőek azok az események, elmondhatóak azok a mondatok úgy is, ahogy megtörténtek, ahogy elhangoztak a valóságban, illetve ahogy az emlékeinkben élnek, vagy legalábbis tehető érvényes kísérlet rá.

– *Azért is kérdeztem erre rá, mert benne volt a te pályád alakulásában azért egy más természetű művészet, akár próza lehetősége is, legalábbis a valószínűleg kevesek által ismert drámból, a Godo, te árva címűből erre is lehet következtetni. Az Egyetemi Színpad 1993-as pályázatán első díjat kapott, majd be is mutatott darabod Beckett klasszikus művének egyfajta parafrázisaként is olvasható, intertextuális játékot folytatasz, különböző nyelvi síkokat játszatsz egymásba benne, azt is mondhatnám, hogy ez egy ízig-vérig posztmodern darab. Érdekes, hogy a prózádba ezekből a művészi eljárásokból semmi nem mentődött át, ott valóban inkább a hagyományos, realista eszközökkel élsz.*

– Akkoriban még csak az első prózai szövegeimen voltam túl, a drámában pedig a párbeszédírás lehetősége izgatott, mert annak azért mégiscsak más sodrása, lendülete van, mint a mesélésnek, főként ha konfliktusos is a helyzet. Egy egyszerű ötletből szár-

mazik a darab, arról szól, hogy Godó, aki nem is nagyon tudja, hogy várják, eljön, különböző balhész helyzetekbe keveredik. Ilyen kifordításokat egyet-kettőt prózában is csináltam aztán, régebben a *Fürdés* című Kosztolányi novellával, újabban pedig a *Pacsirtá*-hoz írtam hozzá egy plusz napot. De ezek mind csak játékok inkább számomra, semmi tudatos prózáirói szándék nincs bennük.

– *A Kosztolányi-regényt novellával folytatod, s ez kínálja a következő, a prózán belüli műfajokra vonatkozó kérdést. Ma, amikor a legtöbb prózáiró regényt igyekszik írni, részben azért, mert a kiadók is azt várják el tőlük, akkor te, úgy látom, mintha kitaratnál az elbeszélések mellett. Bár 2002-ben már neked is megjelent egy regényed (Lassan minden titok), de az is inkább sok kis történetből áll össze regénnyé. 2005-ben te voltál az ÉS egyik havonként jelentkező tárcanovella írója. A rövidebb és hosszabb elbeszélői műfajok közül melyiket érzed inkább írói alkatodhoz közel állónak?*

– Az írásaim hosszúságának nagyon egyszerű oka van: mire van időm. Szeretek úgy dolgozni, hogy amikor megvan egy történetkezdeményem, akkor azt belátható időn belül meg is tudjam írni. Általában az esti órákban, illetve hétvégén tudok néhány órát elcsípni, s ez a rövidebb műfajokat teszi lehetővé. Amikor a regényt írtam, akkor egy öthónapos ösztöndíj áldásait élveztem Bécsben, ahol elhatároztam a sok noszogató hatására, mert persze engem is folyton biztattak különböző irányokból, hogy jók-jók ezek a novellák, de írjak már végre egy regényt, hogy akkor most írok egy regényt. Megjelent már néhány novellám német fordításban, de Dalos György például folyton azt hangoz-

tatta, hogy novellákkal a német piacon nem lehet megjelenni, ahhoz regény kell, tessék tehát azt írni. Kitáltam egy olyan mesét, amelynek semmilyen konkrét, megtörtént valóság alapja nem volt, egy hetvenes évekbeli titkosrendőréről. Aki egy napon nem megy haza többé a családjá-

Bulgáriában, a rilai kolostor udvarán

hoz, a feleségéhez, a nyolcéves gyermekéhez. Az ő életükről, a főhős későbbi nyomozásáról, titokfejtő tevékenységéről szól a regény. Ezt a fikciós cselekményvázat ugyanakkor teleraktam számtalan valóságos, személyes, családi történettel is, ebből a szempontból ez is egy játék volt számomra. Azóta viszont nem volt lehetőségem arra, hogy novellánál, terjedelmesebb elbeszélésnél hosszabb prózába fogjak.

Az kapóra jött, hogy az Élet és Irodalom részéről Dérczy Péter felkért tárcaírónak a 2005-ös évben, szerettem, hogy a „feladat” élesen tartott. Lehette ez rossz is, ugye, kvázi megrendelésre dolgozni, ám

egyrészt napi újságíróként eléggé meg vagyok edződve e téren, másrészt tényleg nagyon ébren tartja az eszet, szemet, fület. Mit tagadjam, én nagyon sokat „lopok” derék felebarátaim félszavaiból is akár, mert sokszor tényleg csak egy picit ellesett mag kell, és aztán azt tovább színezem már én magam, hogy hajaj. Ezek a tárcák, vagy tán egy fokkal előkelőbbben kisprózák, nekem fontosak. Nem fognak sose regénnyé összeállni, még akkor se lenne így, ha esetleg sorozattá válnának, akár egy közös „főszereplővel”, de mégis adnak valami nagyon tág tablót arról a világról, amit én látok, vagyis arról, amit én érzékelek abból, amit látok.

– *Beszéltünk már arról, hogy a korábbi köteteidben (legyen szó versről vagy prózáról) milyen nagy szerepet kaptak a múltbeli történések. Hiányzott ugyanakkor belőlük a jelen idősíkjá. Ezzel szemben a legutóbbi köteteidből, a regényből és a már említett két novelláskötetből (Weingruber vendége, A kis halottlító) a kilencvenes évek, napjaink megjelenítése sem hiányzik. Jól látom-e ezt az elmozdulást, s van-e ebben valamiféle tudatos törekvés részedről, vagy egyszerűen csak az írói érés, tapasztalatszerzés, bölcsőbbé válás következménye? Azért kérdezek erre rá, mert a jelennel a kortárs magyar írók közül kevesen tudnak mit kezdeni, általában hiányolják a megfelelő perspektívát, miközben az olvasók a jelen ábrázolását hiányolják.*

– Biztos az érésnek is szerepe van ebben, de annak is, amiről már eddig beszéltem: a gyerekkor és az előző nemzedékek történetei, tapasztalatai, bár soha nem meríthetők ki teljesen, ahogy már utaltam rá, de többnyire azért már megjelenítődtek. Én pedig

sokat járok-kelek az országban, az újságírói szakmából következően is, olyan emberi sorsokkal, situációkkal találkozom rendre, amelyek tollért, papírért kiáltanak. Nagy klisé, de valóban az utcán hever a téma, amit per-sze meg lehet írni egy riportban vagy egy tárcában is, de akár novellában is, még ha ott áttételesebben, sűrítettebben is. Sokszor elég csak egy valóságos mondat, hangulat, helyzet, ami szikraként elindítja a novellaformában való továbbgondolást.

– *Valószínűleg kevesen tudják rólad az irodalom világában, hogy nem csak szépirodalmi munkáid vannak, hogy szakújságíróként (többnyire fotóstársakkal) tizenöt kötetet írtál már a Forma1 különleges világról. Honnan ered ez a vonzalom, hogyan szerezted meg a szükséges*

szaktudást, s egyáltalán, hogyan készülnek ezek a könyvek?

– Gyerekkori bolondériának a továbbélése ez, hallottam is eleget drága szüleimtől, hogy nem lehet ebből megélni, minek foglalkozom ezzel annyit. Mint mondtam, Győrben laktunk, és bár kábel, parabola még nem volt, de a határ közelsége miatt tudtuk fogni az osztrák tévéállomásokat. Akkoriban, tehát az 1970-es évek közepén zajlott a Niki Lauda-történet, ami engem, a tizenegy éves gyereket, teljesen rabul ejtett: a megégése, a hősies visszatérése, újabb világbajnoki címe 1977-ben. Aztán évekig csak úgy követtem az eseményeket, mint egy szenvedélyes futballrajongó a mérkőzéseket, de amikor a Dunántúli Naplóhoz kerültem Pécsset, akkor vált élesebbé a dolog, mert a lap-

nál nem foglalkozott vele senki. Előbb csak alkalmanként, aztán rendszeresen elkezdtem tudósítani a futamokról az internet, vagyis a csapattól hozzám befutó e-mailek segítségével, aztán előbb a hazai, majd a közelebbi európai futamokra is elkezdtem járni. Eleinte jött fotós kolléga is velem, aztán szigorodtak a feltételek, s csak egyedül mehettem, így fotózni is kénytelen voltam megtanulni. 1998-ban megkerestük a pécsi Alexandra Kiadót, amelynek a vezetője vállalta az első könyv kiadását. Elkapkodták, mint a cukrot, s azóta készítjük az újabbakat sorozatban. Ma már azt mondhatom, hogy ez a fő megélhetési forrásom: internetes lapoknak, nyomtatott sajtónak egyaránt írok a Forma 1-ről.

Elek Tibor

MÉHEK KÁROLY Ketten az éjszakában

1.

A szoba lámpaernyő csupán.

A lámpaernyő hullámozó, selyemből készült. Sárga vagy barna. Nehéz megállapítani, ég-e alatta a lámpa.

A felügyelő nincs a szobában. Kint áll a sötét konyhában, szódát készít. Csavarja a patront, erőteljesen, mégis óvatosan, hallani, amint a vékony ólomfal kilukkad, szivárognak a buborékok a szifonba. Közben kinéz az ablakon, egy pillanatra abbahagyja a csavarást, úgyis pihentetni kell. Félrelebbenti a függönyt. Nincs odakint az égvilágon senki. Esőben, éjfél után, nem nagy csoda. Köhög egy rövidet. Tekerné tovább a patront, de most egyszerre tüsszentenie kell. Annyi ideje sincs, hogy félrekapja a fejét, rátüszent az asztalra.

Az éjszakában a legkisebb zaj a legnagyobb zaj.

Kész a szóda, ez a feszülő, felidegesített víztömeg, ami egyetlen mozdulatra erős sugárban áramlik, hagyja el a helyét. Kíméletlen, pontos gyorsasággal. Hasonlít a tüsszentésre.

A felügyelő még érzi a markában a szorítást, a csavarást. Arra gondol, talán meghültem, hideg volt ott kint reggel. Ebben az időben már vékony a ballonka-

bát. Csak szereti a kabát zsebében az összegyűlt bolyhokat, koszt, napközben azt gyúrogtja az ujjáival. Most vesz egy mély levegőt, benntartja, amíg csak bírja tüdővel. Amikor úgy érzi, szétduzzannak az erei, akkor lélegzik egy nagyot. A nedvesen fénylő utcán egy lélek se mutatkozik. Az embernek mindig járjon valami az esze, hangoztatja sűrűn kollégái előtt is, különben megette a fene az egészet.

Már menne a konyhából, de nem tehet róla, ma éjjel igazából itt érzi magát a legjobban. A szódásszifon is teljesen elcsöndesült közben.

2.

Saját autóján megy ki a partra.

Itt novemberben akkor is úgy tűnik, hogy esik, amikor nem is. Jár az ablaktörlő, egy-egy levelet is odébb-sikál. Nyaranta van itt egy úszómester, zöld házikója most olyan, mint valami kísértettanya.

Ahogy kikészülődik az autójából, szinte rátamad egy széllelés, bal kezével fogja össze magán a ballont. Becsapná az ajtót, de a szél visszavágja. A rádiót elfelejtette kikapcsolni, mély női hangot hall, a Mexikói-öbölnél öngyilkos delfinek vetették magukat partra... Egyszerre csak eszébe jut atyai tanító mestere mondása: A halál olyan, mint a lepke, jön valahonnan, aztán tovább száll. A felügyelő akkor még ifjú volt és tapasztalatlan, hát